

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XXX. De furtis Conjugum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

æquivalenti existat; alias enim injustè detineret rem alienam notabilem, ut dicam suo loco.

7. Si per longa intervalla singulis v. g. mensibus modicum quid præsertim à diversis auferatur, id juxta plures non coalescit in unum grave furtum; sed verius est, tandem coalescere: quia manet damnum datum, & obligatio restituendi, & quodquid per vices accedit, auget prius damnum & obligationem restituendi, & materia cum tempore posset fieri valde gravis. Unde Innoc. XI. meritò damnavit prop. 38. *Non tenetur quis sub penâ peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcunque sit magna summa totalis.* Requiritur tamen dimidio, vel duplo major materia, prudentis judicio metienda, quia domini ejusmodi furta minùs sentiunt, & minùs sunt invitati. *Tamb. L. 8. t. 2. c. 3. La Croix n. 1011.*

C A S U S XXX.

De Furtis Conjugum.

K Andria materfamilias querit ex Confessario.

1. *An ipsa, vel domestici aliquid in scio marito surripientes peccent, & qua hic sit materia gravis.* 2. *Ad quem spectet dos, bona paraphernalia, antipernalia, superlucrata.* 3. *An maritus bona dilapidans, aut uxor surripiens teneantur ad restitutionem.* 4. *Quid liceat uxori, si maritus sit absens, fatuus, vel non det medicinas, eleemosynas, ornatus muliebres &c.* 5. *Quid si maritus sit dives.* 6. *Quid si maritus rogatus facile consentiret, aut ipsa acquisivit ex parsimonia.* 7. *An excuset larga dos ab uxore allata.* 8. *An marito bona communia vel dotem dilapidante uxor possit*
uti

uti occultâ compensatione, quid si dos casu perca-
 Pro resol.

•I QUÆR. I. Quid circa furta domesticorum in genere?

R. Seqq. Certum est domesticos, id est uxorem, proles, servos, ancillas peccare contra justitiam cum obligatione restitutionis, si maritus, pater, vel hero rationabiliter invito aliqua surripiant; major tamen requiritur materia, ut peccetur mortaliter, quia respectu horum Domini sunt minùs invitati, quàm respectu extraneorum, & quidem communiter maritus censetur minùs invitatus respectu uxoris, cum qua facit unam civiliter personam, quàm pater respectu filii, & pater minùs respectu filii, qui est aliquid patris, quàm respectu servi.

2. Quantitas sufficiens ad mortale, ex re ablata & ex circumstantiis judicanda est, minùs enim invitatus est Dominus dives, liberalis, amicus, quàm avarus, pauper, parum amans; minùs invitatus, si domestici furentur esculenta, quàm si pecunias; minùs, si res sit vulgaris, quàm si rara; minùs, si furentur ad proprios usus, quàm ad dandum aliis; minùs, si consumant, quàm si vendant &c.

QUÆR. II. Quid circa bona & furta conjugum?

R. 1. Bona conjugum sunt quadruplicia, 1. Est *dos*, seu illud quod uxor dat viro ad sustinenda onera matrimonii; hujus dotis dominium naturale habet uxor, dominium verò civile, seu usumfructum, & administrationem maritus, nisi in dotem detur res mensurata v. g. 100. maldera hordei, vel æstimata v. g. domus assignato ejus valore & pretio, tunc enim maritus fit dotis

Doz

Dominus, eò quòd talis traditio dotis habeat vim emptionis; ideòque omne periculum dotis ad maritum pertinet; ità ut, si dos quomodo-
cunque pereat, maritus soluto matrimonio te-
neatur pretium æstimatum, vel rem mensuratam
in eo valore, quem tempore traditionis habebat,
restituere; quem in finem uxor habet hypothec-
cam privilegiatam præ omnibus creditoribus in
omnia bona mariti.

2. Sunt bona uxoris *paraphernalia* seu pro-
pria, quæ uxor ex hæreditate, legato, aut labo-
re familiæ non debito acquirit; horum domi-
nium, ususfructus, & administratio, nisi con-
suetudo loci aliud habeat, est penes uxorem.

3. Sunt *bona antiphernalialia* seu contradotalia,
quæ maritus assignat in recompensationem dotis;
horum dominium, & administratio est penes ma-
ritum, ususfructus, vel penes uxorem, vel penes
maritum, prout iterum habet consuetudo.

4. Sunt *bona communia* & superlucrata; quæ
quòd ad usum & administrationem spectant ad so-
lum maritum, quòd ad jus autem, & dominium
ex mediâ parte ad uxorem, ità ut maritus ea nota-
biliter dilapidando non tantùm peccet mortaliter,
sed etiam teneatur ad restitutionem; alii tamen
non improbabiler sustinent, superlucrata per-
tinere ad solum maritum, sicut illa ad solam per-
tinent uxorem, quæ ipsa per suam industriam,
aut ex censu paraphernalium lucratur, per
consequens dicunt maritum, si ea dilapidet,
non teneri ad restitutionem, & sic habere
consuetudinem testatur *La Croix L. 3. p. 1. n.*
1020.

X

p. II.

R. D. Jansen, Theol. Moral. Tom. I.

3. 2. II. Circa furta, & injustitiam inter conjuges tenenda sunt seqq.

1. Maritus si dilapidet vel notabiliter vitiet dotem, vel bona propria uxoris, vel etiam communia, peccat graviter contra justitiam cum obligatione restitutionis. Hinc quamvis maritus è bonis communibus possit aliqua ad honestum ludum exponere: Si tamen id faciat in magna summâ, sapius aut ex consuetudine, vel cum notabili neglectu rei domesticæ, peccat mortaliter; teneturq; ex bonis propriis damnum resarcire; nec obstat, quòd in ludo videatur esse æqualis spes lucrì & jacturæ; nam experientia docet habituales ludores ferè omnes ad mendicitatem redigi, & negotia domestica negligi; ideo uxor meritò est invita: quod bene advertant confessarii, ut habituosos ejusmodi ludores non absolvant, nisi datâ fide, de intermittendo lusu. Similiter si uxor ex bonis, quæ mariti dominio vel administrationi subsunt, ipso rationabiliter invito notabile quid auferat, peccat mortaliter cum obligatione restituendi ex bonis propriis paraphernalibus, si habeat, vel post mortem mariti ejus hæredibus ex dote vel aliunde acquisitis. *Ratio est*: quia maritum injustè privat dominio aut administratione; dixi marito rationabiliter invito, nam si maritus consentiat, aut propter diurnam ejus absentiam, morbum, vel fatuitatem, uxor vel simul, vel sola familiam gubernet, & bona administret; ipsa facere potest honestas donationes, eleëmofynas, & omnes expensas, quas vir gubernans rationabiliter faceret, vel facere deberet; aut si vir in victu, amictu, medicinis, donatiunculis, honestis recreationibus ea irrationabiliter

neget, quæ in simili casu à patribus familias ejusdem conditionis concedi solent, non peccat uxor ea ad illam finem accipiendo; idem est, si maritus opulentus, sed tenax, nullas daret eleemosynas nequidem ordinarias, aut proximis præsertim cognatis in gravi vel extremâ necessitate constitutis non subveniret, illa ejus defectum ex bonis communibus supplere posset, *D. Th. in 4. disp. 15. q. 2. a. 5. March. trib. 2. tit. 4. sect. 2. Sylv. Molin. Less. L. 2. c. 12. dub. 14.* quia ipsa jure divino data est marito non in ancillam, sed in adjutorium, & in defectu mariti ad ipsam spectat gubernare familiam, & maritus non tantum tenetur uxori dare præcisè necessaria ad victum & vestitum, sed etiam quæ pertinent ad honestas recreationes, & decentes eleemosynas, & ita habet consuetudo, quæ uxori jus certum tribuit teste *Dicast. n. 198.* pro pace tamen domesticâ suadendum est uxori, ut in his marito obediat, & marito, ne se nimis rigidum exhibeat &c. Si verò maritus det sufficientes eleemosynas, aut sit tenuis fortunæ, tunc ipsa ex propriis, si habeat, parentibus, fratribus, vel prolibus ex priori thoro subvenire debet, vel si id faciat ex bonis mariti, tenetur ex dote suâ hæredibus mariti, nisi hic remiserit, damnum compensare. *Nav. Less. dub. 18 n. 88.*

2. Quamvis *Dian. p. 2. t. 15. resol. 34.* cum *Bannes* & aliis dicant uxorem divitis singulis annis posse auferre vigesimam partem totius lucri & redditus annui, impendendam in eleemosynas, & honestas donationes, id tamen non videtur admittendum, si maritus sit liberalis in dandis eleemosynis, & concedendis uxori honestis

nestis pro statu donatiunculis, aut si uxor acciperet in ordine ad usus vanos & illicitos; ad hos enim maritus meritò est invitus; & quis dicet maritum etiam divitem annuò v. g. habentem 100. millia, non esse graviter invitum, si uxor ad usus præsertim profanos vel illicitos fureretur annuò 5. millia.

6. 3. Non peccat uxor, si accipiat aliqua, quæ maritus facilè, & certò concederet, si rogaretur, quia adest licentia præsumpta & plerumque justa causa non petendi, ne se ostendat velut ancillam: similiter non tenetur ad restitutionem, si quid iniquè accepit, sed maritus prudenter præsumitur restitutionem condonasse. *Molin. d. 274.* & alii communiter.

4. Si Maritus bona communia dilapidet, uxor licitè subducit ea, quæ sibi & familiæ prudenter credit fore necessaria, quia bona communia ex mediâ parte ad ipsam spectant, & in defectu mariti ipsius est providere familiæ, *Navarr. Molin. Dicast. nu. 203.*

5. Uxor licitè retinet ea, quæ per parsimoniam reservat ex iis, quæ maritus ei pro vestitu, vel familiæ sustentatione ad certum tempus liberaliùs assignavit, quia reputantur fructus industria *Palud. Nav. Molin. d. 234.*

7. 6. Non excusat uxorem à furto, quòd largam attulerit dotem, nam quamvis propterea ad mortale requiratur major quantitas, eò quòd maritus tunc censeatur minùs invitus, quàm si nullam aut exiguam dotem attulisset; tamen non excusatur à mortali, si ad notabilem materiam pervenerit.

7. Si maritus bona communia vel superlucrata dilapidet, potest, uxor in illis locis, in qui-

quibus saltem per consuetudinem certum jus habet ad medietatem, se per occultam compensationem servare indemnem, multò magis familiæ reponere necessaria; similiter si maritus dotem ab uxore allatam absque spe recuperationis dilapidet vel negligat, potest uxor ex bonis mariti sibi maturè providere de indemnitate; aut si maritus post mortem bona propria relicturus sit, ex iisdem ante omnes creditores petere solutionem dotis, quia de jure habet hypothecam privilegiatam in omnia bona mariti ad assicurandam dotem; si tamen res dotalis non mensurata neque æstimata sine culpâ mariti periisset v. g. domus casu conflagrasset, ad nihilum teneretur maritus, neque ejus hæredes, quia res dotalis tunc mansit sub dominio uxoris, idèdque & huic periit, secus si res dotalis fuerit mensurata v. g. 50. plaustra vini, aut domus certo pretio taxata, tunc enim dominium & periculum rei etiam casuale ex dispositione legum transit ad Maritum.

C A S U S XXXI.

De Furtis Filiorum, Servorum, &c.

Jabin filiusfamilias dubitat 1. *Qualiter disponere possit de bonis castrensibus, quasi castrensibus, adventitiis, profectitiis.* 2. *An & qualiter surripiens aliquid de bonis paternis teneatur restituere, & quid si fratres etiam sint furati, vel pater credatur remissurus, si rogaretur, vel restitutionem non petat.* 3. *Quæ hic sit materia gravis.* 4. *An filio laboranti pro patre debeat salarii.*